

Nr 141.

Av herr Wallén m. fl., angående dödsstraffets återinförande vid vissa samhällsvådliga eller grova slag av brott.

Mot den humanisering i allmänhet, som kännetecknat utvecklingen på straffväsendets område under de senaste årtiondena, lärer väl intet i och för sig vara att erinra. Lugna tider med stigande upplysning hos folk och bättre förhållanden med åtföljande ökad hyfsning kunna utan tvivel bära ett mindre strängt straffhot mot den enskilde samhällsmedlemmen än upprörda tider. Under senare tid hava vi emellertid fått uppleva det ena dådet efter det andra, som — vittnande om sällspord råhet, förvildning och samhällsvådlig inriktning — måste anses innebära verkliga faror för den lugna samvaron människor emellan och de fundament, varpå vårt civiliserade samhälle i mångt bygger. Vi syfta här på de ohyggliga brott mot barn, ungdom eller värnlösa gamla, som begås under sådana omständigheter eller i sådana syften, att de falla under begreppen lustmord eller rånmord. Det skall villigt erkännas, att dåden ofta runnit upp i sjuka sinnen eller förvridna sjäsliv. Därmed bli också förövarna oftast befunna strafffria och överlämnas åt den medicinska sakkunskapen, som har att i sista hand draga försorg om och övervaka oskadliggörandet av denna art av farliga förbrytare. Häremot lärer väl ej heller vara så mycket att invända under förutsättning att fullt betryggande garantier ges mot att gärningsmännen återfå friheten under sådana förhållanden att man riskerar återupprepadet i någon form av det tidigare förövalade brottet. Om tidpunkten för frigivning resp. tillfrisknande ha ofta — till men för olyckliga offer — delade meningar rått. Men mången förbrytare synes icke ens med den mest förstående och vidhjärtade expertis kunna kallas blott en beklagansvärd sjukling. Utan här måste man även räkna med förekomsten av ren och oförfalskad råhet och brottslighet, som kräver sin stränga näpst, i sådana former, att dess upprepande eller efterapande förebygges eller omöjliggöres och att menige mans naturliga och berättigade krav på skydd för ungdom eller svaga personer kan anses effektivt tillgodosett. Vi behöva här endast erinra om ett nyligen inträffat, ännu ej klarlagt fall, som djupt upprört helt vårt folk, ej minst alla mödrar till uppväxande barn. En ung flicka har mördats under bestialiska förhållanden. Vem, som i detta fall förövat brottet, känna vi ej. Ej heller motivet. Måhända ligger sinnessjukdom bakom det. Det kan också vara vanlig brottslig råhet. Den förvildning i sinnena, som tyvärr här och var framträtt på senare år, ger föräldrar och andra, som ha barn och ungdom i sin vård, anledning till ångslan. Gamla

och värnlösa personer hysa ofta — om de äro ensamt boende — verklig skräck för besök av rånare eller ännu värre arter av brottslingar.

Mycket har under senare tid åtgjorts för att bereda skydd och förbättrad uppfostran åt det uppväxande släktet. Mycket har också gjorts för beredande av ökad möjlighet att bilda goda egna hem. Och med hemmet och dess förkovran står och faller vårt lands framtid. Allt detta är att giva med ena handen. Men man tager samtidigt med den andra, om man ej samtidigt bereder erforderligt skydd till liv och lem åt hennens folk, åt barn och ungdom. Det har därför synts oss vara en helt naturlig sak, att man får denna för samhällslivet livsviktiga del av befolkningen skyddad på det kraftigaste sätt samhället är mäktigt. Enligt våra och mångas bestämda uppfattning måste för brott av här angivna slag det strängaste av alla straff ifrågakomma, nämligen dödsstraffet.

Samhället har utan motsägelse ansetts hava rätt att göra anspråk på sina medlemmars liv, då det gäller skyddet för samhället mot yttre fara. Kan ej samma samhälle med lika fog ha rätt att för skyddet för sin framtid, sin ungdom, kräva livet av dem, som representera den inre faran på ett så upprörande sätt? Utan tvekan svara vi härtill ja. Till ungdomen vilja vi dock i detta sammanhang föra även de gamla och värnlösa.

Men ännu en annan kategori av brottslingar syfta vi till i denna framställning. Dessa senares brott är måhända ej av samma råhet och grovhet till det yttre som de ovan beröras, men dess verkan för samhället blir i stället ofta av oändligt vidsträcktare omfång och kan antaga katastrofala proportioner. Vi syfta här på olika former av förräderi.

Tiderna äro för närvarande minst sagt oroliga i världen, man kan gott säga upprörda. Många individer kunna föra en till det yttre helt oförvitlig tillvaro i vårt land, blott de äro skyddade för sitt hemlands straff och domstolar. Vid dem skola vi här ej uppehålla oss. Men många ha inkommit till vårt land i mer eller mindre direkt syfte att *skada* oss. Behöva vi i detta sammanhang erinra om de oändligt många sjöolyckor, som inträffat under senaste tid och som krävt många svenska sjömäns liv? Utvecklingen synes tyvärr inbjuda till ängslan för överraskningar och komplikationer av olika slag, allt eftersom de rådande förhållandena fortfara och bliva alltmer ingripande i folkens liv, försåvitt ej riskerna bliva samtidigt större för dem, som föröva eller medverka till brott av detta slag. Det synes oss vara en enkel rättvisa, att den, som i egenskap av gäst eller flykting i vårt land njuter dess skydd, men som utsätter det eller dess invånare för fara exempelvis genom att lämna upplysningar från hamnar, kommunikationsanstalter, allmänna inrättningar, militärväsendet eller dylikt, så att människoliv spillas eller svenska — mången gång för vår folkförsörjning viktiga — förnödenheter gå förlorade, själv får sona med sitt liv. Likaså bör dylikt straff drabba den svenska undersåte, som *grovt* missbrukar sin ställning eller tjänst eller det offentliga förtroendeuppdrag, varmed han beklätts, för att för *vinnings*

skull eller för att gagna främmande makt lämnar upplysningar av här ovan antytt slag. Samma påföljd bör även drabba medhjälpare vid brottets planläggande eller utförande, därest han *skäligen* bort inse vad hans handlande kunde leda till. Då det gäller kommunikations- eller militärväsendet är det alldeles särskilt ömtåligt.

När krigstillstånd råder och krigslagarna med deras strängare straff skola tillämpas, är det självfallet att dödsstraff i mångt fall utkräves, då fosterlandets väl anses åsidosatt eller äventyrat. Men vi veta väl, att vi nu göra oss till tolk för en vitt utbredd opinion, då vi kräva dödsstraffets återinförande redan i fredstid (om man nu med »fredstid» kan beteckna en i så många avseenden orolig och abnorm tid som den nuvarande) till straff för de ovan nämnda arterna av grova brott. Skall en reform hinna medföra verkligt gagn innan det blir för sent, måste åtgärder vidtagas *omedelbart* för att skydda de omistliga värden, som det i de olika fallen gäller, våra barn och vår ungdom, våra värnlösa gamla, som ha rätt till trygghet och ro efter välförrättat livsvarv, och slutligen hela vårt land, dess frihet och oberoende.

Under åberopande av vad vi ovan anfört hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning om dödsstraffets återinförande vid brott av nu nämnda samhällsvådliga eller grova slag samt om framläggande för riksdagen så snart ske kan av de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 20 januari 1940.

Otto Wallén.

Arold Jonsson
i Skedsbygd.

Otto Silfwerbrand.

N. E. Nilsson,
Antnäs.
